

Arrendaments històrics, problema polític

Fa unes setmanes els propietaris d'unes terres de Campanar —a València— decidiren de vendre-les i desnonar els arrendataris.

Els treballadors, com a resposta, han amenaçat de tirar mà a l'escopeta. Entre tot això, ha arribat la nova llei, amb els vots en contra d'Unión Valenciana.

Miquel Alberola

Amb la promulgació de les lleis abolicionistes del 3 de maig de 1823 i del 26 d'agost de 1837, el «dret foral valencià» quedava reduït al folklore. Poc o molt, a allò que ara és: el nom d'una plaça. El carxot legislatiu assenyalat des del centre peninsular va derogar en sec setanta-sis furs, entre els quals, aquells que feien referència a la propietat i l'explotació de la terra. En aquell any 37 del segle XIX, per un altre costat, s'estava gestant una crisi econòmica de repercussions mundials, posteriorment batejada com la «Gran Depressió» pels historiadors, que més endavant farà vacillar l'indecís equilibri de l'agricultura valenciana. La burgesia, per pal·liar les vaques flagues, opta per pujar als arrendataris el peatge agrícola de les terres adquirides en la Desamortització. Fins al canvi de mans, la propietat de la terra, per drets consuetudinaris, era compartida, i qualsevol alteració econòmica —si és que n'hi havia— era «consensuada» entre l'arrendatari i el propietari.

A causa del malestar, l'Horta de València va registrar una considerable tensió social, agreujada per les gelades de la primavera anterior. Pel febrer del 78 hi ha una vaga de llauradors, fematers i herbassers, a la qual s'adhereixen els pescadors del Cabanyal. El motiu de la revolta era la negativa dels treballadors de la terra a pagar els «rentos» als propietaris. Les guerrilles rurals incendien barraques i collites i mamprenen diverses accions contra aquells que, desoïnt la convocatòria, retien comptes als amos. Per tot l'Horta van aparèixer pasquins que reivindicaven i explicaven per què s'executaven les represàlies. La burgesia urbana empal·lidia davant les ac-

JESÚS CISCAR

cions, sobretot per l'amenaça de continuïtat amb la consigna —bella aportació d'Alfons Cucó— «ahora empieza Cristo a padecer».

La Liga de Propietarios —una agrupació de marquesos— exigeix a l'alcalde de València la presència de la guàrdia civil, i a les autoritats competents, l'aplicació de la «ley de secuestradores», amb la qual, sense juí previ, els sospitosos eren desterrats durant un any. El dia 12 del 79 van ser deportats a Maó uns 80 llauradors que ja no van tornar. Diuen que Blasco Ibáñez assegurava que entre ells hi havia el pare de «Pimentó», el protagonista més combatiut de *La barraca*. Aquell enfrontament va deixar una cosa clara: al País Valencià era im-

possible de reproduir l'empresa que l'oligarquia espanyola havia implantat en altres llocs.

D'una manera més o menys episòdica, els conflictes han continuat amb el pas del temps perquè les lleis elaborades al respecte han obviat sistemàticament la característica foral: la forma de propietat compartida i l'explotació com a llegat familiar. La llei republicana de 1935 va ser redactada d'esquena als arrendaments històrics valencians, i la més recent, la «Ley de Arrendamientos Rústicos» de 1982, duta al Parlament Espanyol per UCD, igual però al servei del propietari. Des de febrer de 1986, el govern de la Generalitat valenciana va assumir el compromís de realitzar una llei

d'abast autònom que satisfés la vocació foral dels arrendataris i resolués, així, un conflicte que ens ve des de la batalla d'Almansa. Onze mesos després, les Corts valencianes han aprovat una llei que, aparentment, almenys impedeix els desnonaments.

Unes setmanes abans d'aprovar-se el text, el conflicte ha tornat a aflorar

resta dels terrenys. Els propietaris volen que facen unes escoles al mig de les terres, cosa que està molt bé, però que revalorà ostensiblement la resta de les seues possessions. I, casualment, tot són terres amb arrendaments anteriors als actuals propietaris. Aleshores, aquests senyors o la Junta de Compensació, que no estan

facultats per a res, volen enviar les màquines i tractorar les collites. Els arrendataris van rebre una notificació a principis de novembre, on se'ls advertia que el dia 17 arribarien els tractors. Però segons la llei del 82, que és una mala llei, els arrendataris disposen de sis mesos a partir de la data en què reben la notificació per a deixar les terres. Clar, si tarden sis mesos, com que les Corts

Dalt, Josep Zaragoza. Baix, Joan Soriano.

a Campanar, una població pràcticament neutralitzada per la dilatació de València, on els propietaris de terres en qualitat d'arrendament, davant la imminència de la promulgació de la nova llei, s'han afanyat a vendre el sòl a empreses constructores. La decisió ha crispat el bucolisme dels llauradors, que, a la mesura adoptada pels propietaris, Santonja i Galindo, de desnonar els terrenys, pensen respondre amb l'escopeta. «A Campanar —ens ha declarat Josep Zaragoza, advocat dels arrendataris—, els propietaris tenen una quantitat de terrenys molt elevada, i han arribat a un acord amb la Junta de Compensació: han fet una donació d'una part de les propietats a canvi de la planificació de la

valencianes tenien en comissió discutida la nova llei que ja ha passat al ple per a estudiar-la i acordar-la, i era previsible que estigués en el carrer abans de sis mesos. Els propietaris temien no eixir-se amb la seua».

«Aquesta nova llei —continua Zaragoza— no és la que nosaltres volem, però és millor que les anteriors. I els propietaris, és la conclusió que jo en trac, volen prendre la justícia per les seues mans. ¿Quina raó tenen? Jo crec que els propietaris no n'han tinguda mai, de raó, i ara menys que mai. La marquesa de Cetarro volia fer la mateixa operació amb les possessions del Camí de Vera, i ací hi haurà un greu cacau. Les solucions

passen per la identitat valenciana: pel dret foral valencià, i justament, els arrendaments és l'única cosa que en queda».

D'altra banda, Joan Soriano, president de l'Associació d'Arrendataris Valencians, ens ha fet observar que la nova llei pot continuar sent conflictiva. «La llei —ha dit— no harmonitza els preus de les terres ni actualitza les rendes. Per evitar enfrontaments, nosaltres vam presentar un esborrany de la llei i ens van parlar de fer unes comissions per a estudiar la realitat sociològica del camp valencià, però tot ha quedat en fum de canyota. De totes maneres, era la llei menys roïna que es podia fer: és prou equitativa perquè reconeix a l'arrendatari l'es-

forç de tota la seua vida, la plusvàlua».

Continuant en el cas de Campanar, Josep Zaragoza posa en relleu la sentència del Tribunal Constitucional que al·ludeix als arrendaments anteriors a 1888. «Efectivament, els contractes realitzats amb anterioritat a aquest any no poden regir-se per la «Ley de Arrendamiento Rústico» de 1982, sinó per lleis anteriors, a l'espera de l'aplicació de la nova del Parlament valencià. L'error més important d'aquesta nova llei, és, principalment, que no reconeixen el dret foral valencià: l'arrendament rústic perpetu. Ells no volen sentir la paraula «perpetu», i no sé per què, i parlen d'immemorial. Han inventat fórmules noves com indefinit, i indefinit només té una interpretació: duració d'un any; per tant, la nova llei no té sentit».

«A mi —segueix Zaragoza— em fa gràcia la dreta valenciana, amb totes les falsedats de les ruïnes dels palaus i les arrels valencianes, i no són capaços de respectar una cosa tan viva com és el dret foral. No vull dir que defensen els llauradors, sinó la institució valenciana, si tant d'interès tenen per les nostres coses. Els arrendaments

són la lluita de sempre entre la classe privilegiada i els llauradors: és un tema de caràcter polític i haurà de tenir una solució política. Durant molts anys, els propietaris els han llevat les «llibretes» antigues als arrendataris, en les quals hi havia la data del contracte, anterior sempre a les noves llibretes. És la lluita de sempre: els llauradors sempre queden com a mentiders. És una maniobra política d'uns quants desaprensus que compraren unes terres a uns preus regalats i ara volen blanquejar els diners. Volen els diners per damunt de tot, només pensen en el seu negoci».

Al llarg dels anys, els llauradors convertiren els jonquers i els erms en terra generosa. Van transformar completament els maresmes en hortes. Serfs, esclaus i mudèjars han reactivat les parcel·les abandonades per als «senyorets» de València. I ara, davant la possibilitat de passar a l'arrendatari el cinquanta per cent de la terra venuda, els propietaris van volent traure's el problema de damunt. «Aquest embolic —prosegueix Zaragoza— és més propi d'un país sud-americà i subdesenrollat, és més peculiar de Guatemala o Colòmbia: sembla la guerra dels indios misquitos

contra la classe poderosa. És un tumor que arrossega el País Valencià. A Catalunya, els rabassaires se n'anaren a Barcelona amb la corbella en la mà i ho solucionaren».

El conflicte, com han manifestat els arrendataris de Campanar, —tirar mà a l'escopeta—, podria entrar en una fase de radicalització semblant a la d'altres èpoques. «Tota la propietat —ha matisat Josep Zaragoza— ha estat pendent del que passarà en les Corts valencianes, i crec que es produiran alguns enfrontaments importants. Com es podrà comprovar, és la lluita de sempre: la gent dels pobles contra la gent de la ciutat de València. Un problema antic. A mi, ja em constava que els propietaris estaven darrere d'Unión Valenciana i Alianza Popular per tal que s'oposassen a la llei per anticonstitucional».

«La gent de Campanar —segons Joan Soriano— s'ha abandonat molt. Ara ja no és hora de traure les escopetes. Quan ho era, se'n van despreocupar i ara ja és massa tard».

Un dia, però, com que les terres són urbanitzables, poden aparèixer els tractors i reduir les hortalisses a guano d'altres plantes de sement. La guerra de sempre. □

EL BON BOUQUET D'UN REGAL

Encerte-ho amb la millor selecció de vins, caves i licors, regalant la capsa-estoig de

SVRO

Vins d'Alacant - Caves - "Brandys" tipus "Charente"
Terra Alta - Reserves Rioja - Negres Penedès -
Vermut - Vins de llegenda - Fondillol - Moscatells

SVRO

vins i licors

Illes Canàries, núm. 32 -
Tels. 362 58 74 - 377 40 36 VALÈNCIA

